

Falešná Pandemie posílila problém korupce

- CZ24 News | 20. prosince 2020

Dossier !A.: Korupce v mezinárodních obchodních transakcích podkopává vládní instituce, přesměrovává veřejné zdroje a zpomaluje ekonomický a sociální rozvoj.

Koronakrize již téměř rok zastiňuje veškeré politické aktivity na celém světě a ovlivňuje osobní i profesní kontakty. Samotná „korona“ se spíše v některých ohledech stala rizikem [korupce](#). Ať už jde o rozdělení miliardových peněz na pomoc, nebo o státní dotace na výrobu vakcín. Často chybí transparentní a právně nezpochybnitelné rozhodovací kanály.

Úmluva OECD o [boji](#) proti korupci v mezinárodních obchodních transakcích existuje již více než 20 let. Ve zprávě „[Exporting Corruption](#)“ z roku 2020 zkoumá Transparency International implementaci úmluvy na národní úrovni napříč zeměmi.

Zahraniční korupce

Podplácení zahraničních veřejných činitelů má obrovské náklady a důsledky pro země po celém světě a tyto náklady se během pandemie COVID-19 ještě zintenzivnily. S tolika případy zahraničního podplácení ve zdravotnictví si nemůžeme dovolit, aby korupce měla na svědomí další životy.

Byly odhaleno rozsáhlé uplácení vysoce postavenými úředníky společností, jako je [Halliburton](#), což jim umožnilo vyhrávat velké infrastrukturní projekty. Tyto případy způsobily celosvětové otřesy. Navzdory těmto skandálům však úplatky nadále využívají společnosti z hlavních vyvážejících zemí k získání obchodních příležitostí na zahraničních trzích. V posledních letech byly nadnárodní společnosti jako Airbus, Ericsson, Odebrecht, Rolls Royce a mnoho dalších, přistiženy v systematických úplatkářských schématech .

Korupce v mezinárodních obchodních transakcích podkopává vládní instituce, přesměrovává veřejné zdroje a zpomaluje ekonomický a sociální rozvoj. Narušuje přeshraniční investice, odrazuje od spravedlivé hospodářské soutěže v mezinárodním obchodu a diskriminuje malé a střední podniky.

Úplatky a pandemie

Globální hospodářská krize, vyvolaná pandemií, vyčerpává také veřejné pokladny. Plýtvání drahocennými veřejnými zdroji na korupci podporované obchody s bezohlednými společnostmi a zprostředkovateli je ještě smrtelnější a škodlivější než dříve.

Jak se zisky společností zmenšují, bude narůstat pokušení získat podnikání na zahraničních trzích za každou cenu a jakýmkoli způsobem. Státy, v nichž mají sídlo nadnárodní společnosti, mohou setrvávat u prosazování zahraničního úplatkářství z krátkozrakých ekonomických důvodů.

Pouze čtyři země ze 47 sledovaných (USA, Velká Británie, Švýcarsko a Izrael) aktivně postupují proti zahraničnímu podplácení, což představuje 16,5 % celosvětového vývozu (viz [mapka](#) na str. 11 – země jsou označeny zelenou barvou; Českou republiku najdeme ve skupině červeně označených zemí, kde jsou opatření na potlačení zahraniční korupce nízká či žádná, podrobně v tabulkách na str. 12-13). Červeně označené země představují podíl 36,5 % na globálním exportu.

Utajované vlastnictví společností a trustů je překážkou prevence, odhalování a vyšetřování korupčních transakcí.

Například v roce 2020 došlo k největšímu vypořádání zahraničního podplácení všech dob, kdy [Airbus](#), globální dodavatel civilních a vojenských letadel se sídlem ve Francii, souhlasil s platbou pokuty ve výši téměř 4 miliard dolarů Francii, Spojenému království a USA.

Jak si stojí Česká republika?

Podíl ČR na globálním obchodu je 0,8 %. [Zpráva](#) OECD o České republice v roce 2017 s obavami poznamenala, že „17 let po ratifikaci Úmluvy Česká republika dosud nestíhala žádný případ zahraničního podplácení, což je důvodem k obavám, zejména s ohledem na exportně orientovaný charakter české ekonomiky. Kromě toho český vývoz zahrnuje vysoce riziková „korupční odvětví“, jako jsou stroje a obranné materiály, a mnoho destinací, kam se vyvážejí zbraně, je vystaveno vysokému riziku korupce.“

V roce 2018 zahájila Česká republika stíhání pro údajné podplácení na Ukrajině. V jiných jurisdikcích podle mediálních informací zahájil lotyšský úřad pro prevenci a boj proti korupci v prosinci 2018 případ úplatkářství a praní peněz zahrnující české a polské společnosti a zatkl ředitele prodejní oblasti české společnosti Škoda Transportation (blíže ke kauze zde).

V Česku existuje centrální registr skutečných vlastníků, který není veřejně přístupný. Plný přístup do registru mohou mít bezplatně pouze registrované subjekty a určené orgány. Ti, kdo mohou prokázat oprávněný zájem, mají možnost získat částečný přístup k požadovaným informacím.

Korupce: rozpor mezi zkušeností a pocitem

Podle průzkumu Eurobarometru v roce 2017 [zaměřeného](#) na korupci si 84 % Čechů si myslelo, že korupce je v jejich zemi rozšířená (oproti 67 % Francouzů, 51 % Němců nebo 22 % Dánů), [uvedl](#) ve svém článku pro *Le Monde Diplomatique* Benjamin Cunningham (publikováno 2018).

Tento průzkum však také vyvolal kritické otázky ohledně toho, jak lidé v regionu vnímají korupci. Ačkoli to mnoho Čechů považuje za vážný problém, mnohem méně ho zažívá: pouze 19 % z nich má pocit, že se jich to osobně dotýká v každodenním životě.

Pro srovnání: podobné procento jejich rakouských sousedů (18 %) má pocit, že to ovlivňuje jejich každodenní život, oproti tomu pouze 50 % Rakušanů si myslí, že je to v jejich zemi velmi běžné. Ačkoli se zdá, že Rakušan bude svědkem korupce stejně pravděpodobně jako jeho český soused, je méně nakloněn tomu, aby tuto otázku považoval za národní problém.

V měřítku Evropské unie tento průzkum srovnávající zkušenosti a pocity odporuje starým předsudkům, že nezralá střední a východní Evropa zaostává za poctivou západní Evropou.

17 procent Švédů (a 32 % Řeků) uvádí, že zná někoho, kdo přijal úplatek, ale pouze 13 % Rumunů. Přesto 80 % Rumunů považuje korupci za hlavní problém ve své zemi, ve srovnání s 37 procenty dotázaných Švédů. Pouze 14 % Poláků zná někoho, kdo dostal úplatek, o něco méně než Belgičané (15 %), Lucemburčané (18 %) nebo Francouzi (16 %).

Stručně řečeno, Evropané bývalého komunistického bloku zjišťují, že jejich vlády nedělají v boji proti korupci dost. Považují to za nedílnou součást obchodního světa a za prostředek k získání určitých veřejných služeb, i když s nimi nejsou osobně konfrontováni více než ostatní Evropané.

Zatímco EU (ne bezdůvodně) považuje korupci za problém ve střední a východní Evropě, není důvod zavírat oči před zbytkem kontinentu. To naznačuje osud protikorupční zprávy Evropské komise. Po [prvním vydání](#) v roce 2014 se očekávala aktualizace v únoru 2017.

Druhé vydání bylo napsáno, ale nikdy nebylo nepublikováno. V době, kdy byla tato zpráva uložena k ledu, místopředseda Evropské komise [Frans Timmermans](#) označil korupci za „zásadní problém v několika členských státech“.

Dokument byl ututlán kvůli tlaku několika západoevropských zemí (včetně Francie, která byla uprostřed volební kampaně), protože to pro ně nevyhlíželo dobře a obávaly se vzniku politických problémů doma.

Toto vše posiluje iluzi Evropy rozdělené mezi zkorumpované země na jihu a východě a bezúhonné země na severu a západě.

(Při odhalování korupce hrají významnou roli také novináři a média, viz zpráva OECD [zde](#).)

Zdroj: <http://casopisargument.cz/>